

IZHAJA VSAK DAN

Budi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Poročila se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih točkarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šteje po 5 nvd. (10 stot.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. GENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. ozračnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina za naslednje izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-80.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.

Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“, - Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šteje 20.

Polno-hranilni račun šteje 841-652. TELFON št. 11-57

BRZOJAVNE VESTI.

† Pater Stojalovski.

KRAKOV 23. Danes ob eni uri popoldne je umrl bivši državni posl. dr. P. Stojalovski.

Avidijenca pri cesarju.

DUNAJ 23. Listi poročajo, da je bil včeraj vsprejet na avidijenci pri cesarju med drugimi tudi načelnik generalnega štaba general Konrad pl. Hötendorf. — Danes dopol. je bil zaprišen novi ogrski minister Beöthy.

DUNAJ 23. Ob 12.30 popoldne je cesar vsprejel v posebni avidijenci ogrskega ministerskega predsednika grofa Khuen-Hedervaryja.

Ob 9.45 predpoludne je cesar na splošnih avidijencah vsprejel med drugimi: ministra za unanje stvari grofa Aehrenthala, bivšega ministra barona Chlumeckyja in predsednika skupnega najvišjega računskega dvora barona Plenarja.

Ponesrečena avijatkinja.

PRAG 23. Na letalnem polju med Kladnom in Kročeblanom je avijatkinja Logler napravila javni polet. Ko je pri prvem dvigu letala približno 400—500 metrov daleč in je hotela izvršiti nek krog, je aparat padel iz višine 8 do 10 metrov. Monoplan je bil razbit. — Pilotinja je dobila neznatne poškodbe.

Požar v Carigradu.

CARIGRAD 23. Na podlagi poročila policije o požaru v Stambulu je zgorelo 119 poslopij. V inozemstvu razširjeni fantastični opisi so pretirani, to tembolj, ker se tudi lokalni listi omejujejo le na kratek opis požarja.

Oropana turška pošta.

SOLUN 23. Roparji so pri Elbasanu napadli pošto, ki vozi iz Bitolja v Skadar ter oropali iz voza gotovino v znesku 30.000 funtov.

Kolera.

ZAGREB 23. V Hrvatski je na novo obolelo za kolero šest oseb, ena je oseba umrla.

Turčija.

CARIGRAD 23. Mitlenska banka, ki je imela več podružnic v Turčiji, je ustavila plačila.

CARIGRAD 23. Komornik bivšega sultana Fazik bej, ki je pred nekoliko dnevi dospel semkaj, je bil aretiran.

Revolucija na Kitajskem.

Kitajska v kritičnem položaju.

BEROLIN 23. Iz New-Jorka brzojavljajo, da je glasom vesti došlih v Washington, položaj na Kitajskem zelo kritičen. — Vlada je iz azijsko-vztočnih vod odposlala v reko Jangtse tri druge ladije, tako da je sedaj na omenjeni reki zbrana ameriška eskadra obstoječa iz 12 ladij.

PEKING 22. Narodno skupščino je v imenu regenta otvoril princ Shi-To. Prestolni govor, ki ne omenja ustaje, izraža željo, da bi se uvedlo ustavno vladanje.

Vesile proglasile nevtralnost.

HANKAU 23. Konzuli so objavili v kitajskem jeziku neko naznanilo, v katerem izjavljajo, da so vesile nevtralne.

Vladne čete se umikajo.

LONDON 23. Reuterjev biro javlja z dnem 21. t. m., da so se cesarske čete

po nekem boju z ustaši umaknile proti severu.

Ustaja se širi.

PEKING 23. V neki uradni brzojavki britanskega odposlanstva se zastopa mnenje, da se bo cela dolina Jangtse pridružila ustašem, ako se vladi v par dneh ne posreči doseči odločilno zmago.

Boji nadaljujejo.

LONDON 23. Poročila, ki so dne 22. tekočega meseca dospela pri konzulatih v Šanghaju, pravijo, da sta Čangča in Ičang padla v roke ustašev. Pri Naučangu se vrše nadaljni boji.

Vlada išče vojaške novice, pomnožuje redarstvo in odpira žitnice.

PEKING 23. Z nekim naznanilom se išče novice za cesarsko armado. Istodobno se odreja pomnožitev redarstva za 2000 mož. Neko drugo naznanilo priporoča naj se odpre riš vsebujoče žitnice vlade, ki so že od pamtveka napolnjene za slučaj obleganja ali ustaje.

Pula 23. Hidrografični urad poroča: Včeraj ob 10.36 zvečer so potresni aparati zabeležili daljni potres. Ognjišče utegne biti oddaljeno 1000 km.

London 23. Vsled viharja se je včeraj razbilo pri Southendu 50 do 60 jaht in malih čolnov. Most v doverskem pristanu je močno poškodovan.

Sarajevo 22. Deželni načelnik FZM Potivrek se je danes povrnil z Dunaja.

Zagreb 23. Včeraj malo pred polnočjo je bilo čuti tukaj zopet lahek potresni sunek.

Belgrad 23. Na merodavnem mestu izjavljajo: Kriza vojnega ministra je poravnana; vojni minister Stepanović ostane na svojem mestu.

Italijansko-turška vojna.

Italijani so zasedli Derno.

RIM 23. „Ag. Stefani“ poroča iz Tripolisa, da je došla tjakaj brezlična brzojavka, ki naznanja, da so Ital. zasedli Derno.

Protitalijansko bojkotno gibanje.

RIM 23. „Agencija Stefani“ javlja iz Carigrada: Pred nekaterimi italijanskimi trgovinami v Stambulu so postavljene bojkotne straže, ki ljudem ne puščajo, da bi tam kupovali blago. Pred vsako teh trgovin stoji redarstveni stražnik, ki pa nikjer ne posredujejo.

Poročila iz Bajrute in Jeruzalema pravijo, da so bili Italijani tam prisiljeni plačati vse davke, kakor da bi bili domačini.

Domačini proti Italijanom.

RIM 23. „Agencija Stefani“ javlja iz Benghase pod včerajšnjim: Turške čete, ki so se dne 19. in 20. t. m. upirale so se umaknile v neredu v notranjost dežele. Beduini nadlegajo neprenehoma po noči naše prednje straže, ne da bi napravili veliko škodo. — (Ne smemo pozabiti, da se je pri Benghasi upiralo Italijanom celih 20 Turkov! Ur.)

Vojni ujetniki na potu v Italijo.

RIM 23. „Agencija Stefani“ javlja iz Tripolisa pod 22. t. m.: Položaj je neprenehoma ugoden. — Včeraj je 500 turških državljanov na krovu nekega nemškega parnika odpotovalo v domovino. Parnik „Neva“ je s 400 vojnimi ujetniki in v domovino potujočimi Turki na krovu odplula iz tukajšnje luke.

predno pa jo je dosegel, se je zabliskal jatagn tatarskega voditelja v zraku, zahreščalo je, in Manuel se je zvrnil z razcepjeno glavo pred noge svoje gosudarke.

Mileva je postala jetnica, sužinja tatarska.

Kosančić je z radostjo opazoval poraz otomanske vojske in njenih begov.

„Ali nisem rekel tega?“ je klical glasno, „Angora za Kosovo; padli srbski junaki so maščevani, in srbska slava še ni poginila!“

„Ne raduj se prezgodaj, vojvoda!“ odzval se je za njim temno glas Štefana, ki je pregledaval vrste svoje vojske, da jih uredi za pohod nazaj; in pokazal je z mečem tjakaj naprej, kjer so se Tatarji, v sredini in na levem krilu zmagovalci, zbirali, da z vso svojo močjo stro peščico krščanskih bojevnikov.

„Vidim jih, vidim,“ je rekel Kosančić brezbrizno, „toda nisem še slišal, da bi bila še tako velika tolpa kobilic zadavila medveda. V gost red stisnjeni bomo korakali preko doline, in tam na gorah,“ je pokazal na nasprotna brda, „te pozdravim kakor svojega carja, kakor carja zopet velike in slavne Srbije.“

„Tvoj nasvet je dober,“ je rekel Štefan,

Boj dne 17. oktobra.

CARIGRAD 21. „Jeni Gazeta“ javlja o nekem boju med turškimi četami pod zapovedništvom Enver-beja in Italijani, ki so se umaknili z zgubo 15 mož. Turki so imeli dva ranjena. Tudi Enver-bej je bil lahko ranjen. Kraja, kjer se je ta boj vršil, se ne navaja.

Italijanske vojne ladije pred Jafo.

CARIGRAD 23. Turški listi javljajo, da je dne 16. t. m. bilo videti pred Jafo štiri neznanne ladije. Bržkone so bile to italijanske vojne ladije, ki so poskusile se informirati potem brezičnega brzojava.

† Dr. Josip Vošnjak.

Trst, 23. oktobra.

Umrli je včeraj na svojem posestvu v Višolah na Štajerskem dr. Josip Vošnjak. Njegova oseba je mlajši generaciji znana po „Spomenih“, ki jih je Vošnjak izdal v založništvu „Slovenske Matice“. Ti „Spomini“ so dragocen vir za študiranje zgodovine one dobe, ki jo navadno imenujemo zlato dobo narodnega prebujenja, segajočo od leta 1860. približno do 1875. To je bila ona romantična doba taborov, doba, ko slovenski politiki niso bili samo politiki, temveč so se tudi posvečali drugim strokam, kakor n. pr. pisateljevanju in pesnikovanju. Pa tudi v splošno političnem oziru je bila ta doba največje važnosti, saj nam je rodila leta 1861. Schmerlingovo ustavo, a šest let pozneje Belcredijevu ero in Beustov duvalizem. Voditelj slovenske politike je bil tedaj oče slovenskega naroda, Janez Bleiweis, izdajatelj starih in konservativnih „Novic“, do katerega so imeli vsi Slovenci neomejeno zaupanje.

Na deželnozbornskih volitvah leta 1867. so v vseh slovenskih deželah prvič prodrli slovenski kandidati. Na Štajerskem je bil izvoljen tudi dr. Josip Vošnjak, ki je skupaj z dr. Razlagom in drugimi jel krepko potegniti se za slovenske pravice. Leto 1867. je prineslo avstrijskim narodom liberalnejši zakon o združevanju, prineslo jim je tudi oni slavni § 19. drž. osnovnih zakonov. — To so znali Slovenci imenitno izrabiti in zlasti našega Vošnjaka vidimo pridno govoriti po taborih in sicer najprej v Zalcu, a takoj za tem v Šempašu na Goriškem, kjer se je seznanil tudi z našim Ivanom Naberogom, s katerim je pozneje 12 let deloval v drž. zboru. Sploh je tedaj vrelo po vsej Sloveniji.

Povsod so se prirejali tabori, na katerih je ljudstvo zahtevalo enakopravnost in Zedinjeno Slovenijo, t. j. združenje vseh Slovencev v eno upravno celoto. Ustanavljati so se začele čitalnice, središča slovenske inteligence. Tudi tu vidimo sodelovati Vošnjaka, ki je ustanovil mariborsko čitalnico. Sodeloval je na ustanovitvi „Stovenske Matice“ in ustanovil leta 1868. z drugimi rodoljubi prvi slovenski dnevnik „Slovenski Narod“, ki se je kmalu na to preselil v Ljubljano. Bleiweisu in njegovim „Novicam“ to nikakor ni bilo po volji, ker so v tem videle konkurenčno podjetje. Uredništvo „Slovenskega Naroda“ je takoj v začetku sklenilo, da se ne bo spuščalo v polemiko z „Novicami“. — „Slovenski Narod“ je sicer stal na krščanskem stališču, vendar se uredništvo in politiki okoli tega lista niso mogli ubraniti svobodomiselnih nazorov, ki jih je rodila tedanja liberalna doba, ki je n. pr. vzela cerkvi absolutno nadzorstvo nad šolami in nam rodila libe-

„toda še žive Bajazet in njegovi sinovi,“ je pristavil, zmajajoč z glavo in drveč od tod, da se postavi na čelo svojim vojščakom.

Gotovo bi se bil Kosančić zapodil za njim, kajti strašna kletvica mu je privrela iz ust, in njegova desnica z buzdovanom se je nehote dvignila — če bi mu bili Tatarji privoščili časa za to. Od vseh strani so pridrevli z divjim vriščem nad srbske junake, toda niti vrišč, niti divja jeza naskoka ni zamogla zlomiti srbske moči. V gost red stisnjeni, vsak naskok bešno odbijajo, so korakali Srbini čez planjavo, dokler niso dosegli gora, kjer so bili na njih temenih varni pred vsakim nadaljnim naskokom.

„Ti bedni robovi so levi,“ je vskliknil — kakor pričajo zgodovinarji — Timur v začudenju nad toliko hrabrostjo.

„No, Lazarević! ali hočeš biti našim carjem?“ je vprašal še enkrat Kosančić, prijavivši k njemu.

Ta pa mu ni niti odgovoril; drvil je proti griču, na katerem se je Bajazet s svojimi janičarji branil tatarskih naskokov. Lazarevićev konj je krvavel, ploha puščic se je vsula okoli njega, on pa je vendar prodrl do sultana: „Se je čas!“ je klical na njega, „pustimo to nesrečno mesto, kjer ne

ralnejši šolski zakon. Dr. Bleiweis je do tedaj neomejeno vladal na Slovenskem — nekateri so mu celo očitali terorizem — zato je morala nastati opozicija, ki se je zbirala okoli „Slovenskega Naroda“. Bil so tu zbrani, poleg dr. Vošnjaka, najboljši sinovi slovenskega naroda: dr. Razlag, dr. Zarnik, dr. Toman, Davorin Trstenjak, Stritar, Jurčič, Levstik, dr. Lavrtič na Goriškem in drugi. Imenovali so jih „Mladostlovece“, dasiravno so se sami branili tega naslova. Dr. Josipa Vošnjaka smatramo lahko za voditelja mladostloveške gibanja, ki je postalo temelj narodno-napredne struje. Ni tu mesto, da bi natančneje razmotrivali nadaljni politični razvoj. Slovenska politika je bila tedaj neenotna, brez pravega cilja. Vladalo je pač povsod veliko navdušenje, a naši zastopniki sami niso vedeli, kaj pravzaprav hočejo, ali pa so zahtevali stvari, ki so bile neizvedljive, kakor n. pr. vspostavo ilirskega kraljestva. Prvič je bil dr. Josip Vošnjak izvoljen za državnega poslanca leta 1873 takoj po uvedanju direktnih volitev (prej so drž. poslance volili deželni zbori). Čehi, ki niso hoteli priznati duvalizma, niso šli v državni zbor. Slovenci so jim bili zvesti zavezniki ter so tudi izostali, da celo zahtevali odpravo direktnih volitev. To ni seveda Slovincem nič koristilo. Ostali so v opoziciji vso zakonodajno dobo — ako odračunamo kratki intermezzo Hoherwartovega ministerstva — do leta 1879, med tem so vstopili tega leta v vladno večino do leta 1885. Pozneje dr. Josip Vošnjak ni več kandidiral in se je umaknil bolj v ozadje. Nemožno bi bilo v okvirju tega članka opisati neštevne zasluge, ki si jih je pridobil pok. Vošnjak za slovenski narod. Bil je neumoren agitator, energičen in bistrogleden politik. A bil je tudi on, kakor drugi, sin one idealne in romantične dobe narodnega prebujenja, dobe, ki nam je porajala navdušene in idealne ljudi, ki jim je njihov idealizem večkrat zabranjeval, da bi mislili realno. Bila je pač doba, ko je vse kipel, vse vrelo, ko so se Slovenci jeli še le zavedati svojih pravic. Zato je umevno, da so Vošnjak in njegovi sodobniki vzlic § 19 doživeli marsikatero razočaranje. Vendar ostanejo njegove zasluge nevenljive. Žnjim izginja v grob starosta slovenskih politikov, mož, ki je oral ledino na narodnem polju. Vsi njegovi sodobniki so pomrli, ostal je iz onih časov edini dr. Luka Svetec! O Vošnjaku, kakor pisatelju morda še kaj.

Vladni komisar za Gorico!

V Gorici, 21. oktobra.

Razmere, v katerih je živeti Slovincem, ki tvorijo skoro polovico mestnega prebivalstva Gorice, pod strahovlado irredentovskega municipija v Gorici, so take, da hujših si ni možno misliti niti v kakem zapuščenem turškem vilajetu.

Verno sliko v tem pogledu nam nudil med drugim tudi ravnokar vršča se revizija ljudskega štetja. Ta revizija, ki je pričela v ponedeljek, je odkrila že do danes vse polno sleparstev, ki so jih zagrešili organi municipija, ki jim je bilo poverjeno ljudsko štetje.

Okrajno glavarstvo samo je pripravilo nad 3000 vabil družinam, o katerih se dvomi, da odgovarjajo podatki v števnih polah dejanskim razmeram. Povablenci se zgražajo nad počenjanjem števnih organov, ki so brez njihove vednosti popisovalne pole popravljali in prekrstili jih v Italijane, če-

moremo ničesar drugega pridobiti, nego smrt premmogih hrabrih vojščakov; reši svojo državo s tem, da rešiš samega sebe in svoje sinove!“

„Usoda moja in moje države je odločena od prvopocetka sveta,“ je odgovoril Bajazet s temno odločnostjo, „jaz vem, kako umreti, ne vem pa, kako bežati!“

Zaman je bilo Štefanovo nagovarjanje; Bajazet je imel vedno isti odgovor. Brez vspeha se je vrnil Štefan k svojem; prišel je ob enem z drugo četo, ki se je z druge strani zatekla k srbskim četam.

To je bil Milan Topičanin Milevinim sinom Mohamedom.

„Glej sin tvoje sestre!“ je ogovoril kratko Štefana, kažoč na sultaniča.

„In dediča države in moči Bajazetove!“ je odgovoril Štefan, položivši svojo roko kakor v zaščito na glavo svojega malega sorodnika.

„Moja naloga je dovršena,“ je dejal Milan, „druga mi nastaja; ne sme biti osramočeno srbsko ime v hčeri njegovega carja!“ In obrnivši konja je kmalu izginil izpred oči svojih vojščakov v prahu in množici bojujočih.

(Pride še.)

P O D L I S T E K.

Jug.

Historičen roman. Spisal Prokop Ochocholušek Poslovenil H. V.

Angora.

„Dete, in vedno le dete!“ je zaihtel Manuel, „in v mojih žilah vendar ne vre vroča kri, in vsaka njena kaplja je tvoja last, milostiva gospa! S svojo smrtjo sem ti hotel dokazati, kako velika je ta moja ljubezen, ki se je vnela v srcu otroka in z njim rastla do mladeniških let!“

„Blaznež!“ je vskliknila Mileva karajoče.

„Da, blaznež sem!“ je zaupil mladič strastno, „blazen radi tebe; mogel sem te gledati v objemu Bajazeta, ker sem to že tako našel in sem se temu privadil; ne prenesem pa misli, da bi se druga roka z dizno smelostjo stegnila po tebi!“

In odvrnivši se hkratu od Tatarov, se je z naperjenim jeklom zapodil proti njej;

ravno so v popisovalnih polah, potrjenih z lastrorodnim podpisom, navedli za občevalni jezik slovenski.

Toda še več! Pri mnogih strankah so ti organi popisovalne pole kar naravnost uničili, napravili nove ter podpise slovenskih strank falsificirali.

Kako nesramno so ti organi zlorabljali zaupano jim važno nalogo, sledi iz tega, da so vpisali za Italijane celo člane slovenskega odbora za ljudsko štetje ter mnogo drugih notorično znanih Slovencev.

Kdor je to naredil, spada pred sodnika in v luknjo! Poročajo nam, da so laški števni komisarji tudi vse takratne bolnike pri usmiljenih bratih, v ženski bolnišnici in umobolnišnici, vpisali za Lahe, ko vendar vsakdo ve, da je dve tretjini bolnikov v goriških bolnišnicah slovenske narodnosti.

Tudi ženske in moške samostane so vpisali za laške. Najbrže so tudi stariše, katerih otroci obiskujejo slovensko šolo v Podturnu, vpisali za Lahe. Vse služabništvo je vpisano med Lahe.

Odboru za ljudsko štetje se morda posreči radi teh sleparij stopiti municipiju na prste.

Z laškimi bastardi na municipiju, ki so moralni očeti vseh teh sleparij, pa naj obračuni vlada! Vlada bi morala končno vzeti veliko metlo v roke in pomesti nesposobnosti, ki se skrivajo v goriškem municipiju.

Kam utegnejo pripraviti umni gospodarji na municipiju mestne davkoplačevalce, to se kaže od dne do dne očiteje.

Mesto ječi samih dolgov, a pokazati nima prav ničesar, kar bi količkaj opravičevalo to neugodno stanje. — V zadnji seji mestnega sveta je bilo sklenjeno najeti zopet novo ogromno posojilo. Koliko dobe od tega Slovenci, ki jih je danes v Gorici skoro polovica prebivalstva? Samo v zadnji seji je mestni svet dovolil za laško šolstvo skoro pol milijona kron. Slovenci od teh ne dobe niti vinarja, pač pa bodo morali za nje ravnotako plačevati kakor Lahi. To je samo en slučaj; tako se dela že od nekdanj. Slovenski davkoplačevalci gradimo Lahom krasne in prostorne ljudske šole, dočim za svoje otročice moramo še posebej sami skrbeti!

Pri vsem tem na goriškem municipiju Slovence nočejo poznati, ko si upa prašati po tem ali onem, kar so mu po zakonu dolžni dati. Le povprašajte slovenske hišne posestnike v mestu, koliko poti in sitnosti imajo, predno jim izdaja municipij stavbeno dovoljenje in druge reči, ki spadajo poleg! Koliko šikan in nevednosti je delal in še dela danes municipij slovenski kolonij! „Svoj dom“, in kako postopa povsod, ko gre za Slovence?!

Organi municipija postopajo z našim kmečkim ljudstvom, ki prinaša poljske pridelke na mestni trg na prodaj, kakor brezpravno živino. Vse pritožbe v tem oziru niso nič izdale: municipij postopa z našim ubogim ljudstvom kakor da ni pravice na svetu.

Letošnja državnozborna volitev je pokazala, koliko nas je v Gorici. No, revizija ljudskega štetja, upamo, potrdi še v veliko večji meri, da so v velikih zmoti oni na visokih mestih, ki so do zadnjega časa mislili, da je Gorica laško mesto.

V Gorici uraduje magistrat samo laško, da-si nas je že toliko, da bi moralo biti mesto dvojezično. V Ljubljani na pr. je le peščica Nemcev, pa so bili napisali dvojezični.

Včasih na municipiju še slovenskih vlog niso sprejemali. Sedaj jih morajo sprejemati, ali rešujejo jih po laško. Mi hočemo, da bo municipij z nami Slovenci slovensko uradoval!

V mestnem svetu pretresujejo ravnokar nov mestni statut. Že dolgo ga pretresajo in ga bodo še. Vsa njihova stremiljenja merijo na to, da bi ta statut tako skrpal, da bi navzlic njihovemu številu Slovence izključili iz mestne uprave še za leta in leta.

Mi pa ne bomo držali križem rok in tudi vlada se menda končno naveliča te igre laških kamoristov.

Pozivljamo že danes c. kr. vlado, naj posveča razmeram na goriškem municipiju več pozornosti, nego dosedaj, ker goriški meščani slovenske narodnosti niso voljni dalje prenašati teh neznosnih razmer.

Pozivljamo nujno c. kr. vlado, da razpusti goriški mestni svet in naj poveri začasno vodstvo občinskih opravil pravičnemu vladnemu komisarju, ki naj polagoma napravi red v mestni hiši! — Vlada naj prenaradi občinski volilni red za Gorico tako, da bo odgovarjal pravičnosti za oba naroda v mestu in naj na podlagi novega volilnika razpiše nove volitve, kajti vsaj 12.000 meščanov slovenske narodnosti v Gorici po dosedanjih bridkih izkušnjah nima in ne more imeti najmanjšega zaupanja v dosedanjo mestno upravo.

Politični položaj.

Izvirno telefonično poročilo „Edinosti“.

DUNAJ 23. Jutri konča poslanska zbornica prvo branje o predlogi glede italijanske pravne fakultete, nakar prične proračunska debata, na kateri se odloči vprašanje bodoče parlamentarske večine. Proračunska debata utegne po sodbi parlamentarskih krogov trajati do sobote.

Posamezne politične stranke bodo proračunsko debato seveda porabile v to, da označijo svoje stališče napram vladi. Debata bo torej donesla nekoliko jasnosti v sedanji nejasni položaj glede stališča posamičnih strank ter razdelitev istih.

Na splošno se sodi politični položaj jako pesimistično. Posebno poljski krogi so odločno proti rekonstrukciji kabineta, ker da sedaj ni pravi trenutek za to.

Lvovski „Novi Viek“ objavlja članek uglednega poljskega poslanca dr. Germana, ki povdarja, da se položaj tekem 48 ur razčisti. Dr. German predlaga, da se sestavi parlamentariški delavni odbor iz češkega enotnega in poljskega kluba, nemško-nacionalnega „Verbanda“ in kršč.-soc. kluba, za redno funkcijonaciranje parlamenta. Ako ne pride do tega, se položaj znatno poojstri. Kakor je rečeno, je prav malo upanja, da bi Čehi vstopili v vladno večino, in oni gotovo ne zapuste opozicije, ako ne dobe primernih garancij. Češki parlamentarični krogi se popolnoma zavedajo resnosti položaja, a oni nikako niso pripravljeni odstopiti v kako vladno večino samo za ceno dveh uradniških ministrskih portfeljev brez drugih zadostnih garancij, ako se ne bo tudi sicer vpoštevalo njih narodno-politične zahteve.

Na podlagi vsega tega je popolnoma opravičeno mnenje nekaterih parlamentariških krogov, da smo tik pred izbruhom parlamentariške in ministrske krize.

Ministrski predsednik baron Gautsch je bil danes vsprejet od cesarja v avdienci, na kateri je poročal o političnem položaju.

Dnevne vesti.

Kravalji na dunajski tehnik. — Na dunajski tehnik je prišlo v petek do velikih kravalov nemško-nacionalnih buršev, ker jim je rektor prepovedal nošenje barv. Uhod v tehniko je bil dovoljen le v onim dijakom, ki so se izkazali z legitimacijo, a ko je bila aula prenapolnjena, je dal rektor vrata zapreti, vsled česar je ostal velik del dijaštva na cesti ter burno demonstriral. Prihitela je policija ter izpraznila trg pred tehniko. — Se-le po rektorjevi intervenciji se je zopet umaknila. Na to je vse dijaštvo vdrlo v avlo in zahtevalo od rektorja pojasnila radi prepovedi barv. Le stežavo se mu je posrečilo dijaštvo pomiriti. Sklenjeno je bilo, da stopijo dijaki prihodnje dni z rektorjem v pogajanja.

Bosanski mohamedanci se še vedno izseljujejo. Beligranski listi pišejo, da je te dni šel skozi Beligrad Mustafa Tazlić z 85 izseljenci iz Bosne. — Vsi se selijo v Turčijo.

Domače vesti.

Tudi „Indipendente“ je ogorčen proti Nemcem. Pa ne samo radi sedanjega vedenja teh poslednjih nasproti italijanskemu vseučiliškemu postulat. Ne, „Indipendente“ je razljučen tudi proti nemškim — humorističnim listom radi karikaturn, ki jih prinašajo na račun italijanskih vojnih operacij v Tripolisu. Poln ogorčenja je na glasovitega berlinskega „Simplicissimus“, ker je narisal italijansko vojno ladijo, napolnjeno — z briganti in je pod sliko priridel napis, ki pravi, da je letošnja sezona v Italiji neugodna za brigante in da si zato iščejo kompenzacije na obalah Sredozemskega morja. — Huduje se „Indipendente“ na „Musketo“, ki piše, da so Abruci — obljubljeni od tatov in roparjev — dežela, ki je skoraj tako velika, kakor vsa Italija, kjer so vojaki briganti, meščani tatovi, umetnost ponarejanje denarja, znanost šarlatanstvo, rop trgovina in industrija, umorstvo igra človeške družbe itd. — Še hujše stvari da prinašajo berlinske „Fliegende Blätter“.

Z jezo, ogorčenjem, indignacijo zavrača „Indipendente“ taka žaljenja italijanskega imena in meni, da tako blato se meče na — gnojišče.

Prav! Mi prinašamo sicer tudi tu pa tam kako persiflažo na račun sedanjih vojnih operacij, a to le z namenom, da zastuženo smešimo tisto italijansko zoperno bahaštvo, tisto komedijantstvo, tisto do skrajnosti pretiravano samohvalo, ki so italijanskemu plemenu že nekako prirojene in ki jih zavajajo, da kričijo v svet o herojskih činih italijanske armade, čim je le kak italijanski korporal le — kihnil!! Je-li n. pr. možno ostati resnimi, ako že sedaj, ko Italijani v Tripolisu niso niti enkrat še naleteli na zares resen odpor, ko niso bili še zapleteni niti v en boj, kjer bi bilo nekako razmerje med silami obeh vojujočih strank, ko je vse še igrača — ako, pravimo, italijanski listi že sedaj kriče v svet, da se je italijanska vojska izkazala kakor najboljša na svetu!! Noben pameten človek nam ne bo zamerjal, ako persifiramo tako neslano, resnega naroda nevredno bahaštvo, ali pa žigosamo ničvredno italijansko upravo, ki na neodpusten način zanemarja celo lastne pokrajine, puščaje prebivalstvo v duševni tmini in pretresljivi bedi.

Nemci pa segajo daleč preko te dovoljene meje, ker *insultirajo* laški narod kakor tak. Tako insultiranje je res vredno najstrožje obsodbe in je morejeto zagrešati res le Nemci, ker to odgovarja njihovemu temperamentu in značaju, ki ovaja, da so Nemci sicer narod visoke inteligence uma, a brez vsake inteligence srca: gospodstvaželjni, nasilni, cinčni, brutalni in

brez vsacega pravnega čuta nasproti drugim narodom.

Soglašamo torej z „Indipendentom“ in umejemo njegovo ogorčenje, toda osvežiti mu že moramo spomin na nedajno minolost, na razburjljivi čas avstro-ogrskje krize. Tudi tedaj so nemški humoristični listi prinašali grde, nesramne, gnjusne karikature, s katerimi so na nečuden način žalili slovenske dežele na Balkanu, zasramovali njihovo prebivalstvo in insultirali njihove vladarje. Tudi mi smo tedaj z gnjusom, jezo in ogorčenjem odkladali iz rok tista nemška smetišča. A kako so se vedli tedaj naši Italijani? Kako sta se vedla „Indipendente“ in vsa njegova družba? Nič niso obsojali, marveč naslajali so se in nekateri italijanski listi so celo prinašali posnetke onih karikaturn. Kje je bil tedaj tisti italijanski fini, estetiški čut? Kje je bila njihova pravičnost? Kje tisto dolžno spoštovanje do drugih narodov, ki bi ji hotel isti „Indipendente“ zahtevati od Nemcev do italijanskega naroda?! „Danes meni, jutri tebi“ — dragi „Indipendente“! Kar je grdo, gnjusno, barbarsko, ni obsodbe vredno le tedaj, če se zagreša na škodo Italijanov!

Sijajen izgled češkega rodoljubja. V noči med četrtkom in petkom je umrl na svojem posestvu v Trpomelcu na Češkem odvetnik dr. Heřman Janovský, ki se je nekdanj intenzivno udeleževal javnega življenja in je bil svojedobno tudi državnozbornski poslanec. Radi boleznj pa se je moral popolnoma umakniti iz javnega življenja. Pokojnik je bil vsikdar vnet češki patriot in je to svojo gorečo ljubezen do svojega naroda posvedočil tudi v svoji oporoki, zapustivši vse svoje imetje, ki iznaša en milijon in pol kron, češki šolski družbi in kolegiju Hlavke (dijakom v prid.) S tem knežjim darom v kulturne svrhe se je pokojni dr. Janovský na sijajen način vvrstil med mecene in dobrotnike češkega naroda. Naj bi si tudi slovenski imovitniki — če tudi z razmerno manjšimi svotami — s takimi velikodušnimi čini zagotovili hvaležen in blagoslovljen spomin.

Predavanja v N. D. O. Prejeli smo: Kakor v minuli sezoni, bo tudi letos „Izobraževalni osek NDO“ prirejal predavanja, na katerih se bodo naši delavci izobraževali, si spopolnjevali svoje znanje, se duševno krepili z novimi idejami, ki morajo izpodrinuti stara naziranja, ki ovirajo delavstvo na njegovem potu proti cilju, po katerem že davno hrepeni. Posamezni človek mora v današnjih časih posedovati velik zaklad znanja, ki mu služi v izborbi za vsakdanji kruh. Za delavsko skupnost je pa znanje naravnost neprecenljive vrednosti; kajti izobražen proletarijat tem lažje izprevidi krivice, ki se mu godé, in vsled tega se tem lažje postavlja na obrambeno stališče.

Boljši čas napoči delavstvu le takrat, kadar se med delavstvom izvrši duševni preobrat; a dolžnost je naša, da z vsemi močmi delujemo na to, da se isti čim prej izvrši.

Kakor omenjeno, priredi se lepo število predavanj, in sicer iz zgodovine, politike, sociologije, umetnosti itd. Apeliramo torej na naše delavstvo, da pridno poseca ta predavanja, vsekakor v večem številu kakor v minuli sezoni, kajti sodeč po številu, bi se moralo misliti, da naše delavstvo ne mara izobrazbe, kar bi bilo dovolj — žalostno!

Prvo predavanje bo v četrtek, dne 26. t. m. in sicer o jako važnem predmetu: „Razvoj socialne misli“, predavatelj dr. Vekoslav Kisovec; začetek točno ob 8. uri zvečer, vstopnina 10 stotink.

Tovariši! Delavci! Prihitite v mnogobrojnem številu na to prvo, kakor tudi na naslednja predavanja, učite, izobražujte se!

Iz društva „Zveza državnih uslužbencev — Skupina Trst.“ Minolo soboto zvečer ob 7. uri so se sestali na povabilo društva c. k. uslužbencev čuvaji zaporov na razpravljanje o točki: „Vedno naraščajoča draginja“. Zborovanju je predsedoval gosp. Rudolf Fabjančič. Pozdravil je navzoče in jih zahvalil za obilo udeležbo, povdarjajoč, da so, odzivaje se povabilu društva, pokazali svojo stanovsko zavest in skrb za lastne družine. Samo v slogi se pride do cilja, sovrastvo in nevoščljivost, ki donašata slabe posledice, morata izginiti.

Gospod Wengust je prečital še enkrat resolucijo, odobreno na shodu čuvajev dne 17. 9. 1911 v Celovcu, ki je bila tudi tukaj enoglasno sprejeta. Nadalje je povdarjal, da je vlada odločila odpomoči draginji; bodo-li pa besedam sledila tudi dejanja, tega ne vemo. Oni mali priboljšek k plači, ki smo si ga priborili po dolgih bojih in potrpežljivem čakanju je bil takoj izčrpan vsled naraščajoče draginje. Stanarina je v malih letih poskočila za 100 odst. A na vprašanje: zakaj? — nam vsakdo odgovori z besedami: občina in država! Samo možje, ki vodijo državo, morejo postaviti meje temu vednemu odiranju in mi pričakujemo od naših poslancev, da se energično zavamejo za to (odobranje in pohvala). Gosp. G. Stanič je govoril glede zadnje regulacije plač glasom zakona z dne 25. 9. 1908. drž. zak. 204, na podlagi katerega znaša začetna plača 900 kron letnih in je konstatiral, da taka plača ne odgovarja nikakor današnji gospodarski situaciji, pač pa bi se morali držati programa iz leta 1907. Nadalje je govoril o izkoriščenju provizoričnih čuvajev ter priporočal tudi te uslužbence pozornosti državnih poslancev.

V debato je poseglo še več govornikov, na kar je predsednik zaključil shod, zahvaljujoč se za udeležbo in pozornost.

Prof. Antoine Charles bo imel jutri zvečer ob 8. uri v veliki dvorani Slovenske Čitalnice (Narodni dom) naslednje predavanje: „Mes impressions à travers l'Autriche-Hongrie“. Poleg tega bo recitiral tudi nekatera lepša mesta Viktorja Hugo, Musset-a, Rostand-a, Dante-a itd. Vstopnina K 1— (za člane francoskega krožka 50 stotink).

Prof. Charles, ki je sedaj lektor na univerzi v Inomostu, je znan stari Tržačan, ki pozna predobro naše razmere, poleg tega pozna pa tudi ostali avstrijski slovenski svet, saj je prepotoval celo Avstrijo in predaval v Ljubljani (o Iliriji in Napoleonu), v Zagrebu, Pragi, Dunaju itd. Povsod je bil vsprejet z največjim zadoščanjem in žel obilo priznanja. Zatorej ne zamudimo tudi mi te prilike in prihitimo polnoštevilno na predavanje.

Kjuder-Renčljjev aeroplan je že re časa razstavljen v Ljubljani v areni „Nar. doma“. — Vendar obisk in zanimanje za aeroplan našega edinega aviatika sta med Ljubljančani tako majhna, da je bil g. Kjuder prisiljen, priobčiti v ljubljanskih listih „poslano“, v katerem pravi, da bo skušal polet le v slučaju, ako mu bodo stroški že vnaprej pokriti.

Ker pa je obisk razstave njegovega aeroplana minimalen, se zna zgoditi, da se polet sploh ne bo mogel vršiti in da bo g. Kjuder, naš ožji rojak, prisiljen podati se v — tujino, kjer Slovincem boljša sreča sije. To bi bila sramota za Slovence, da ne moremo omogočiti svojemu edinemu aviatiku poleta na domačih tleh. — Zato priporočamo vsem onim Tržačanom, ki se slučajno mudijo v Ljubljani, naj ne pozabijo obiskati razstave Kjuderjevega aeroplana.

Hrvatski tečaj „Ruskega kružka“. — Kdor se želi vpisati v ta tečaj, naj se zgleda nocoj, ob 7. in pol v Ciril-Met. ljudski šoli, ul. Acquadotto št. 20. III. Za sedaj se bo počevalo ob torkih in petkih od 7.30 do 8.30 zv. Učne ure se lahko spremenijo na željo učencev samih. Potrebna učna knjiga se dobiva v Slovenski knjigarni g. Josipa Gorenjca.

Daljni potres. Potresni aparati tukajšnje pomorskega observatorija so zabeležili v noči med nedeljo in ponedeljkom potres, katerega ognjišče je utegnilo biti oddaljeno okoli 1500 km. Začetek ob 11. uri 36' 11", maksimum gibanja o 0-12 mm ob 11' 39' 03", konec kmalu po polnoči.

Porotno sodišče. Za prihodnje porotno zasedanje porotne sodnije v okrožju c. kr. deželne sodnije tržaške, ki se otvori dne 27. novembra 1911 ob 9. uri dopoldne so določeni predsednikom porotnega dvora: predsednik c. k. deželni sodnji g. Josip Milovčič, njegovim namestnikom podpredsednik dež. sodnji dr. Anton Peričič, c. k. višesodni svetnik dr. Fran Andrich in c. k. deželnosodni svetnik Josip Minio.

Tržaška mala kronika.

Koš peska se je včeraj zvrnil na Josipa Trampuša, stan v ulici Desin. Pri tem je Trampuš dobil poškodbe na trebuhu in zlomljeni sta mu bili dve rebri.

Krvava bitka med kočijo in avtomobilom. Včeraj malo pred eno uro je Adolf Mozetič, star 31 let, iz Trsta, kočijaž v službi g. Hauserja, vozil kočijo gor po ulici Nuova. Ob vogalu ulice Sv. Ivana pa je krenil doli po ulici Nuova tovorni avtomobil za gramoz, v katerem sta se nahajala šofer tvrdke Faccanoni Aldo Žigon in težak Alfonz Ličen, star 33 let, iz Rihemberga. Mozetič je zahteval, naj se avtomobil umakne njegovji kočiji. Ker pa je bil šofer drugega mnenja, je Mozetič stopil s kozla in z debelim ključem v roki planil na Ličena ter ga večkrat udaril po desni nogi, po hrbtu in po levi roki. Ličen, ne bodi len, je po tem napadu tudi skočil z avtomobila, zgrabil neko vrtavko avtomobila in udaril z isto Mozetiča po glavi. Ta spopad je privabil mnogo ljudi na lice mesta. Redar je oba ranjena odvedel na zdravniško postajo, kjer so spoznali, da rane niso bile teške. Na to sta bila oba zastišana od policije in začasno puščena na svobodo.

Uzmovič. Aretiran je bil včeraj Alighieri Bandeu, star 21 let, dninar iz Trsta, ki je na senenem trgu ukradel nekemu Paliču denarnico, v kateri je bilo 45 K.

Tatovi, ki so pa precej nerodni. Težaka pri državni železnici Alojz Cesar, star 27 let, in Alojz Knez, star 41 let, sta se pustila v soboto po noči zapreti v neko skladišče železnice, bržkone, da bi kaj pokradla. Nekaj enakega je poskusil Matej Buovac iz Zadra, ki se je pustil zapreti v neko gostilno v Starem mestu. Ali vsi skupaj so si postavili s tem sebi past in so padli policiji v krepelje.

Ranjena v pretepu. Včeraj sta se sprla 54-letni težak Josip Vidmar, stanujoč v ulici Sv. Mavricija št. 4 in 27-letni delavec Boštjan Fontanut, iz Milj in zaposlen v ladjedelnici Sv. Roka. Ta spor sta hotela rešiti z nožem. Ranjena sta bila oba, prvi je dobil veliko rano na čelu, drugi pa v desni roki.

Požar v spalni sobi. Sinoči ob 9. uri je nastal ogenj v spalni sobi stanovanja voditelja kavarne Fabris v ulici Ticiano 11, drugo nadstropje. V kratkem času je ogenj

Občekoristna stavbena in stanovanjska zadruga „Naš dom“, registrovana zadruga z omejenim jamstvom — V TRSTU —

VABILO

ustanovni občni zbor

ki se bo vršil (nadaljeva nege z dne 15. oktobra t. l.) dne 28. oktobra 1911 ob 8. uri zvečer v Sokolski dvorani v „Nar. domu“.

DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobritev pravil (konec).
2. Volitev načelnštva in nadzorništva.
3. Slučajnosti.

Volilno pravico bodo imeli le oni, ki se do občnega zbora prijavijo za zadržnike in ki položijo na račun zadržnega deleža vsaj 20 K. Zadržni deleži znašajo 200 K, ki se lahko vplačujejo tudi v mesečnih obrokih po 5 K.

Priglasitve sprejemajo: „Tržaška posojilnica in hranilnica“ in na dan občnega zbora člani pripravljalnega odseka.

Pripravljalni odsek.

uničil vso sobno opravo. Škode je okoli 1600 K, ki je pa pokrita zavarovalnino. Ogenj so pogasili mestni gasilci.

Poskušen samomor. 23-letna Amelija Tutti, stanujoča v zagati Punta del forno, je sinoči v samomorilno svrhu izpila dozo octove kisline. Zdravniška postaja jo je spravila v mestno bolnišnico.

Koledar in vreme. — Danes: Rafael vel. ang. — Jutri: Krizant in Dar. muč. Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 20° Cels. — Vreme včeraj: oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Večinoma motno, semtertje deževno. Temperatura mila. Vztočni vetrovi.

Društvene vesti.

Tržaško kolesarsko društvo „Balkan“. Odbornikom naznanjamo, da bo danes zvečer točno ob 8. uri zvečer se je. Zdravo!

„Dramatično društvo“ ima jutri v sredo ob 8. uri zvečer odborovo sejo, katere naj se udeležijo vsi odborniki.

„Adrija“ v Pragi. Dne 25. t. m. se vrši 1. redni občni zbor v restavraciji „u Kužliho oka“. Začetek ob uri zvečer z običajnim dnevnim redom.

Nar. del. organizacija.

Narodna delavska organizacija v Trstu vabi na IV. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 29. oktobra t. l. v društveni dvorani, ul. sv. Frančiška Asiškega št. 2. II. nad. ob 10. uri predp. s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika, 2. Poročilo tajnika, 3. Poročilo blagajnika, 4. Poročilo strokovnega tajnika, 5. Volitve v odbor; nadzorništvo in razsodišče in volitve pregledovalcev računov. 6. Slučajnosti. Trst, dne 23. oktobra 1911.

Odbor NDO.

Volitve se vršijo v soboto od 6. ure in pol do 8. zvečer in v nedeljo od 9. do 11. dopoldne.

Skupina vslužbencev c. k. glavnih skladišč vabi odbornike in namestnike, da se udeležijo I. izredne seje, jutri dne 25. okt. t. l. ob 8. uri zvečer, ul. sv. Frančiška št. 2. Dnevni red: spomenica in gibanje uslužbencev.

Pevski zbor NDO. Naznanjamo pevcem, da je danes pevska vaja. — Novi pevci dobrodošli!

Delavci iz Lloydovega arzenala! Vabljeni ste na javen shod za soboto dne 23. oktobra t. l. točno ob 7. uri in pol uri zvečer v dvorano NDO. (ulica sv. Frančiška Asiškega št. 2). Dnevni red: Sedanji kritični položaj v Lloydovem arzenalu.

Skupini NDO pri Lloyd arzenalu.

Vsi zaupniki in odborniki iz Lloydovega arzenala so vabljeni na zelo važen sestanek, kateri se bo vršil v sredo, dne 25. t. m. točno ob 7. uri in pol uri zvečer v prostorih NDO (ulica sv. Frančiška Asiškega št. 2).

Naše gledališče.

„Minister na dopustu“ ali Velika srenja.

Predno izpregovorim o Lotharjevi „Veliki srenji“ ali takoimenovanem „Ministru na dopustu“, ki smo jo, ali ki smo ga videli v nedeljo na našem odru, mi dovolite, gospod urednik, par splošnih pripomb, odkritih in resnih, kakor je odkrita beseda potrebna in kakor je resna stvar sama.

Slovensko gledališče v Trstu je zadnji čas napredovalo tako hitro, da bi se človek skoraj bal tega, rekel bi, forsiranega napredka, da bi se skoraj bal reakcije, v resnici bal, ako bi ne bil prepričan, da je ta napredek posledica resnega in temeljitega študija in

ravno takega dela. Vzrastla pa je iz tega napredka za vso našo slovensko tržiško javnost, pred vsem pa za vodstvo našega gledališča, veleodgovorna dolžnost, da si ta naš napredek tudi zagotovimo, da si ne vzdržimo tega našega zavoda samo na enaki višini, kakoršna zavzema sedaj — to bi bil namreč že znak nazadovanja — temveč da zagotovimo ta napredek tudi za bodočnost.

Dandanes govorimo o našem gledališču le kakor o hramu umetnosti, prevažnem našem kulturnem svetišču, visoki šoli narodne in narodove vzgoje; in to je tudi prav, to je tudi res; toda obenem pa le preradi pozabljamo vse to v istem hipu, ko izgovarjamo te lepe besede, ki se pretvarjajo tako le v blesteče fraze — naš hram umetnosti, naše kulturno svetišče, našo visoko šolo narodne in narodove vzgoje pa ponižujejo na stališče navadne šmire. Na eni strani nas je polna usta same umetnosti, na drugi pa prodajamo to umetnost, kakor prodaja kaka „živa morská deklica“ svojo vnanost za groše zijalastim sejmarjem. „Bum, bum, bum, le hitro noter, da ne zamudite! Vstopnice kupite že v ponedeljek, da vas v nedeljo zvečer ne zadene kap v strahoviti gnučji pred blagajno! Bum, bum, bum!“

Božici Taliji bi pač nihče ne zameril, če bi ob taki „reklami“ vložila prošnjo za upokojitev, in to tem gotovejše, ko smo čitali pred približno tako „reklamo“ velepomembne besede: „Od g. i n t e n d a n t a smo prejeli!“

Mislím, da to zadostuje! „Minister na dopustu“ ali „Velika srenja“ ali —? To se čita nekako tako, kakor „Grofica-Beračica ali Pregarjana nedolžnost ali Krvavo maščevanje ali...“

Zdi se mi, da sta pač Lothar in Lipschütz vedela, zakaj sta krstila svoje delo za „Veliko srenjo“ in da nista imela niti naša Z., ki je preskrbela slovenski prevod, ki, mimogrede povedano, niti ni najboljši, niti morda naš Z., ki je napisal v nedeljski „Edinosti“ precej nejasno pojasnilo k premijeri, niti najmanjšega povoda in niti najmanjše pravice za izpremembo „Velika srenja“ v „Ministra na dopustu“, ako zopet ne igra tu svoje vloge veliki boben, češ ker „minister bolj vleče“, nego pa navadna „srenja“.

Tako ne gre izpreminjati naslovov, in to tem manj, ko ta „Minister na dopustu“ niti ni minister, temveč le „državni tajnik“ v ministrstvu za vnanje stvari, star 40 let itd. itd. „Kako čudno se potem sliši z odra dol, če n. pr. v II. dejanju, v 9. prizoru pravi Lordano temu „ministru“, da postane „danes ali jutri minister“ in to le zato, ker se je v Trstu zdelo nekemu potrebno, kar tjavendan imenovati tega državnega tajnika za ministra. Ne vem, kaj bi rekel kulturni svet, ako bi kar naenkrat čital kje na kakem gledališkem listu n. pr. takole: „Pregarjana nedolžnost“ ali „Marija Stuart“, drama v petih dejanjih, spisal Fric Šiler“, ali pa „Maščevanje usode“ ali „Ifigenija na Tavridi“, spisal Volbenk Gete“. Hm!

Torej le lepo po originalu in po oni stari: Warum denn in die Ferne schweifen, sieh, das Gute liegt so nah, namreč v — originalu!

Toliko torej v splošnem. Pripomnim naj pa, da ni to morda le moje osebno mnenje, kar sem napisal tu, ne prisojam si nikakor nikake avtoritete, dasiravno sem imel priloiko videti že marsikate. o gledališče ter sem prečital že marsikaj „gledališnega“, temveč da je to, rekel bi, mnenje skoraj vsega našega tržiškega občinstva, ki se zanima za naše gledališče in umeva njegov pomen za našo splošno narodno stvar.

O uprizoritvi „Velike srenje“ na našem odru pa jutri tudi še nekaj. Ekar.

Pripomba uredništva. — Spis je avtor podpisal s polnim imenom in nosi torej odgovornost. Mi pripomnjamo le, da so naši predali odprti za vsako resno in koristno razpravo o toli resni in koristni stvari.

TRŽAŠKA GLEDALIŠČA.

FENICE. „Grof Luksenburški“. Opereta v treh dejanjih. Uglazbil Fr. Lehar. — Lehar, srečni skladatelj „Vesele udove“ se je kmalu za to opereto proslavil z „Grofom Luksenburškim“. Dasiravno godba te operete ne dosega one v „Veseli udovi“, je tudi „Grof Luksenburški“ dosegel povsod velik uspeh. Godba je komponirana popolnoma v dunajskem žanru in prepletena s sentimentalnimi valčki, ki jih danes pozna že vsak plesalec. Poleg dobrih stvari je v tej opereti tudi banalnosti, ki pa ne kvarijo celotne kvalitete. Ko se je „Grof Luksenburški“ prvič uprizoril v Turinu v italijanskem jeziku je doživel skoraj fiasko, a

ZAHVALA.

Podpisana se iz globine srca zahvaljuje na izkazanem sočutstvom povodom smrti svojega soproga

Pavela Oman

vsem onim, ki so pomogli k lepo vspelemu sprevodu pokojnika ter posebno vsem sorodnikom, znanecem in prijateljem.

TRST, 23. 10. 1911.

Marija vdova Oman.

Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici. Prodajalna čevljev v Trstu, ul. Barriera vecchia 38.

Ima vedno v svoji zalogi bogato izbero vsakovrstnih čevljev lastnega izdelka za vsaki stan. Toplo se priporoča posebno Slovenceem v mestu in okolici, da se pridno poslužujejo domačih izdelkov naše zadruge.

SPREJEMAJO SE TUDI POPRAVE.

Mnenje gosp. dr. a Matouška,

bivšega operaterja na kliniki, dvornega svetnika prof. Schauta in prof. Piskačka, sedaj zdravnika za ženske bolezni - Marijina Vari

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Pri pomankunju teka sem rabil s sijajnim uspehom Vaše ŽELEZNATO KINA-VINA SERRAVALLO, pri rekonvalescenci po težkih boleznih žensk in v težkih slučajih ženske malokrvnosti mi je Vaše vino že 6 let najboljšje služilo.

DUNAJ, 8. 3. 1910.

Dr. MATOUŠEK.

„All' Artigiano“

Trst - ul. Arcata št. 9 (vogal ulice Sapone).

Izgotovljene obleke za moške.

Velika izbera močnih hlač, srjac itd. za delavce. — Jopiči z astrahanskimi in kožubastimi ovratniki od kron 13 do 42.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO

PO ZMERNIH CENAH

RAFAELE ITALIA

TRST - VIA MALCANTON - TRST

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine =

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konc. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. n.

Avtorizovana dunajska šola.

ustanovljena

rezanja oblek, izdelovanja oblek in perila

ANA NOVAK - TRST

ulica San Lazzaro 16, III.

POZOR!! 50.000 parov čevljev!

4 pari čevljev za samo 7 K 50 st.

Radi plačilne zaostlosti več velikih tvornosti mi je bilo ponudeno, naj prodam veliko zlogo čevljev globoko pod proizvodno ceno. Zato prodam vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev, usnje rujavo ali črno galonirano, s predniki in močno močnimi podplati, zelo elegantna, najnovjša fazona. Velikost po številki. Vsi 4 pari stanejo samo 7 K 50.

Pošiljatev po povzetju

H. SPINGARN, eksport čevljev

Krakovo št. 240.

Sme se zamenjati in se vrne denar.

Odlikovana pekarna in slaščičarna VINKO SKERK - TRST

Trikrat na dan svež kruh. Prodaja vsakovrstnih biškotov, posebno za čaj in bombonov. Sprejema naročila vsakovrstnih tort, kroat in vse predmete za peči. Najfinjša moka iz najboljših mlinov po najnižji ceni. Fina inozemna vina in likeri v steklenicah. Bezplačna postrežba na dom. Kruh in slaščice se izdeluje igleničkim električkim strojem.

ZDRAVNIK Dr. D. KARAMAN

specialist za notranje bolezni in za bolezni na dihali (grlo in nos) se je povrnil ter ordinuje na svojem stanovanju v Trstu, Corso št. 12 od 11¹/₂ do 1¹/₂, in od 4¹/₂ do 5¹/₂, ure popoldne. TELEFON 177/IV.

Na obroke! JAKOB DUBINSKY Na obroke!

TRST - ulica dell' Olmo šte. 1, II. nadstropje - Trst

Velika izbera izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga

ter moške in ženske suknje.

UGODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE. Cena brez konkurence.

Lovrene Botac

Trst - ul. Piccardi, vogal Pasquale Revoltella - Trst

Nova trgovina jestvin in kolonijalnega blaga.

Postreže se vedno z dobrim in svežim blagom

prve vrste :: ter po nizkih in zmernih cenah.

POSTREŽBA NA DOM. POSTREŽBA NA DOM.

včeraj je bil v gledališču Fenice vsprejet zelo toplotno. Več komadov so ponavljali. Zelo je ugajal g. Pinelli v naslovni ulogi. Odlikovali sta se g.a. Marcella d' Orea v ulogi Angele in g.a. Zagoncelli v ulogi Juliette. Scenerija krasna, orkester dober. A kar je zelo ozvoljilo občinstvo, so bile celo večnost trajajoče pavze, tako, da je predstava končala šele opolnoči.

Danes repriza. POLITEAMA ROSSETTI. Danes premiera novitete „Sirena“, najnovejše Fallove operete. Začetek ob 8. uri.

EDEN. Varieteta predstava.

Vesti iz Goriške.

Že tretji napad in rop ob preserskogorjanski cesti pri Komnu. Mlada žena Justina Volčič iz Komna, prekupčevalka z zelenjavo, pomerančami itd., hodi tedensko po dva do trikrat v Trst z malim dvokolesnim vozičkom, katerega sama pelje ali vozi. V Trstu nakupuje razne zelenjave za običajne kuhinjske potrebščine na trgu in jih privaja na vozičkn v Komen, kjer jih oddaja hišam. — Dne 21. t. m., to je v soboto, je šla preko Nabrežine-Gorjanskega domov z vozičkom naloženim z blagom in to že proti večeru. — Ustavila se je v Gorjanskem v neki krčmi vprašaje, če je kdo tam iz Komna, da bi šli skupaj v Komen, ker se je bala ponoči sama iti domov mimo preserskega gozda. — Povedali so ji, da ravno četrte ure prej so odšli neki Komenci in da jih lahko dohiti. Požurila se je z vozičkom naprej po cesti in boječ se morebitnega napada, je vedno klicala ime enega tistih, ki so šli proti Komnu. Na te klice ni bilo odmeva in ura je že bila 9. v noč. — Prišedša do preserskega gozda je prišel za njo mož in ji rekel: Denar ven — all bo kaj družega! Žena se je prestrašila in mu je oddala ruto, v kateri je bilo zavezano 11 K 4 stot. Mož je vzel ruto z denarjem in šel Bog ve kam. Žena, prestrašena in trepetajoča, je došla v Komen ter je pravila kaj je doživela. Upamo, da pridejo orožniki roparju na sled.

Strokovna nadaljevalna šola za zidarje v Renčah prične s 1. novembrom t. l. Šola se je letos preosnovala. — Pouk traja le 5 mesecev: od novembra do aprila. Ker je učno gradivo nespremenjeno, se je pomnožilo tedenske ure, katerih ima vsak razred sedaj 11. Šolo so dolžni obiskovati zidarski učenci iz Renč in bližnje okolice. Priglašene učence vpisuje vodja šole in sicer zadnji teden t. m. zlasti pa v nedeljo 29. t. m. popol.

Učenci iz zunanjih občin morajo prinesiti odpustno spričevalo ljudske šole. Vpisnina znaša 2 K.

Novice iz Podgore. Naš župan bo slavil 40-letni jubilej svojega županovanja. V tovarni papirja in celuloze zahtevajo pivci dividendno od popitega alkohola v kantini. — Tukajšnja „Kooperativa“ (konsum) hoče odpreti lastno mesnico. Mesar, ki je dobil tam službo, se smeje, drugi pa se joče. Pa kaj pomaga?! Temu treba se privaditi — četudi s prvoga malo težko gre. — Novo tovarno sodovke imamo tudi v Podgori, ki jo pa nekateri možaki tudi grozno bojkotirajo. Samo, da je ne bodo še bombardirali kakor Tripolis. Pa je vendar ne zrušijo, ker stoji na trdnji podlagi. Naše Sokole opozarjamo, da ni prav, da pijejo laške pašarete v svoji krčmi.

Vesti iz Istre.

Imenovanje. Kancelijski oficijant Ivan Filipič v Pazinu je imenovan kancelistom za okr. sodnijo v Volosko-Opatiji, kanc. oficijant Andrej Hödl v Vodnjanu pa kancelistom za okr. sodnijo v Buzetu. Poštni upravitelj Andrej Falzari v Malem Lošnju je imenovan višim poštnim upraviteljem tamkaj.

Kolera. Zdravstveni oddelek tukajšnjega namestništva poroča: Bakteriološki pregledkava dovršena dne 22. t. m. je ugotovila kolero pri 42-letnem kmetu Mihaelu Kocijančič iz Tara št. 232, ki je bil od 15. do 19. obolel za lahkimi črevesnimi simptomi in so ga dne 20. t. m. izolirali, in pri 4letni Valeriji Bernobič, hčeri kmeta Josipa Bernobič iz Tara št. 52, ki je dne 17. t. m. obolela na diareji in je bila dne 20. t. m. izolirana.

Iz Voloske-Opatije. Tukajšnja krajna skupina c. kr. poštnih in brzozajavnih uslužbencev za Opatijo in okolico je poslala na parlamentarne klube, na predsedništvo parlamenta in na trgovsko ministerstvo sledeče prošnje:

Vedno naraščajoča draginja je primorala poštne uslužbence v kopalnišču Opatija, da so zaprosili pri svojih predpostavljanih oblastih za odpomoč. Živiljske potrebščine so že dosegle naravnost neznesno cene. Kg. najslabšega kruha, ki je stal pred 5. leti, 32 vin., stane sedaj 52 v. Moka se je podražila v zadnjih dveh letih od 40 do 50 vinarjev. O prihranitvi z mesom sploh ne more biti govora. Paralelno so se podražili tudi vsi drugi predmeti in posebno v Opatiji, ki jo leto za letom obiskuje vedno več

gostov, se draginja neznesno večja. K temu pomagajo tudi slabe prometne zveze.

Cene stanovanj prekašajo one na Dunaju in sploh v vsakem kraju v monarhiji. Za stanovanje, ležeče visoko gori na promenadi in obstoječe le iz edne sobe in kuhinje se plačuje 40 do 50 K. mesečno. Vsa stanovanja so se v zadnjih 4 letih poprečno podražila za 30%. Vsi sluge (razun pomožnih slug) so oženjeni; nekateri iz med njih imajo celo 5 in še več otrok. Stanovanja kažejo žalostno in obupno sliko, ko morajo otroci in stariši radi pomanjkanja prostora spati na eni postelji. Nobeno čudo, ako med poštnimi uslužbenci jetika grozno razsaja. Marsikateri tovariši očetje večglave rodbine si morajo po nekaterih hišah nabirati ostanke jedi, da preživljajo svoje otroke. O tem se more slavna oblast sama prepričati. Tovariši, ki nimajo denarja za kurjavo, si morajo v gozdu nabirati lesne odpadke, kar se gotovo ne vjema z njih službenem stališčem. Naravno, da so vsled tega poštni uslužbenci izgubili vsak ugled; saj so celo najzadnji delavci bolje plačani, nego poštni uslužbenci. C. kr. trgovsko ministerstvo je te obupne razmere upoštevalo v toliko, da je dovolilo uradnikom letnih 200 K draginjske doklade; le poštni sluge so navezani na samo plačo. Celotno poštno uslužbenstvo na Reki so dobili radi bližine Opatije draginjske doklade.

Podpisana krajna skupina pričakuje torej s popolnim upravičenjem, da se bodo merodajni faktorji na te naše razmere ozirali in da nam priznajo primerno draginjsko doklado; drugače nam ni živeti, ampak bomo popolnoma uničeni. Kakor zadnji klic po pripomoči pred propadom se glasi ta in zato upamo z vso gotovostjo, da ne bo brez uspeha. (Siedi podpis.)

Razpisana je služba občinskega zdravnikarja v Lovranu. Letna nagrada 1600 K.

Novo društvo. C. kr. namestništvo je vzel na znanje pravila novega društva Katoliško učiteljsko društvo za Istro „Hrvatska škola“ v Pazinu.

Iz Podgorja. Dne 20. t. m. je priblodil semkaj k Antonu Korenu št. 37 neznan 8-leten deček z imenom Alfred Weis. Nič pa se ne more izvedeti od dečka glede njegovega rojstnega kraja, oziroma doma. Želeti je, da bi stariši doznali za to in da bi prišli po dečka.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stot. Plača se takoj inser. oddelku.

Zakaj so bolgarke lepe, zdrave, močne in imajo belo telo? Zakaj bolgari živijo dolgo let, zato ker pije vsaki dan „jogurt“, kar ni drugo nego dobroznano kiselno mleko „Kejir“, katerega prodaja v Trstu edino Mlekarna Hrušica v ul. delle Poste št. 16. 1833

Odda se mala mobilirana sobica. Belvedero 57, 111, levo. 1543

Kiselo zelje prve vrste 100 kg b.tto Kron 24.— 30 kg b.tto Kron 7.50. Krasavel, poveroni, itd. pošilja ponzečem Anton K. Linek - Znojmo (Česko). 1869

Dvanadstropna hiša se proda v središčni mestu Idrije na prometnem kraju. O njej se nahaja že nad 30 let gostilna, pripravna je tudi za trgovino, ali vinska kupčija na debelo, ker je prostorna klet. Cena Kron 25.000. Naslov se izve pri Inser. oddelku Edinosti. 1870

Proda se 72 kafter zemljišča za hišo po 8 gl. na Vrdeci št. 229. 1872

V najem se odda hiša ir vrt sv. Mar. Mag. spod. št. 135. 1783

Trgovski pomočnik 18—20 let praktičen v prodajalni slanine sprejme se takoj dobro plačilo kje pove Inser. od. Edinosti. 1875

Odda se soba in kuhinja Rojan ul. dei Moreri št. 112. 1877

Iščem takoj 2 sobi za pisarno ali stanovanje z dvema sobama in kuhinjo. Ponudbe pod „Stanovanje“ na inser. oddelku Edinosti. 1861

Išče se deček od 14 do 16 let za pomagaca v krčmi. Naslov pove ins. oddelku Edinosti.

Mošt briškega uzorca kron 48 na poskušnji v ulici Massimo d'Azeglio 20. 1862

Slovanske igralne karte prodajajo v Trstu: knjigarna J. Gorenjec, ul. Caserma 16., Gregor Zidar & C., Roccol 263, tobakarna Segolin, ulica Industria (Sv. Jakob) in v Sežani: Fran Stofla, trgovec. v Kozini: Ivan Dekleva. 1472

Tovarna sodovke v Podgori pri Gorici priporoča svoj izvrstni izdelek Mifonk in pokalke gospodom krčmarjem v Podgori in okolici. Postrežba na dom. Josip Nemeč. 1757

MLEKO

za kavarne, gostilne in večje odjemalec oddaja Josip Božič, trgovec v Celoveu, Beljaška cesta 14.

Tržaška posojil. in hranilnica

V lastni hiši. registrovana zadruga z omejenim poroštvom. Telefon št. 952.

Trst, Piazza Caserma 2, I. n. - (uhod po glavnih stopnicah)

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje 4 1/4 % Rentni davok od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po eno krono. Posojila daja na vknjižbo po dogovoru 5%—6%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%, in na amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru. Uradne ure: od 9.—12. ure dopoldne in od 3.—5. popoldne. Izplačuje se vsaki dan ob uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Poštno - hranilnični račun 816 004.

ima najmoderneje urejeno varnostno ooloo za shrambe vrednost. papirjev, listin itd. kakor tudi hranilne pušice, s katerimi se najuspešneje navajštediti svojo deco.

Nova trgovina

olja, kisa, mila, sode in vseh drugih potrebščin za perice.

Prodaja sveč, žigic itd. Trst, ul. Sette Fontane 7

blizu zaloge materiala za stavbe.

Zaloga obuvala

in lastna delalnica

PAVEL VISINTINI Trst, ul. Glosue Carducci 31.

Velika izbira moških in ženskih čevljev. - Poprave se izvršujejo točno in solidno po zmernih cenah

Skladišče šivalnih strojev Luigi Gramaccini

TRST, ulica Barriera vecchia št. 25

Cene dogovorne. Plačilo na obroke.

Sprejme se popravljanje šivalnih strojev vsakega zistema. Prodaja igel, olja in aparatov Kupuje in prodaja že rabljene šivalne stroje.

Specialiteta gumijskih predmetov

Irigatorji, klistiriji, suspenzorji, obveze, gum. rjuhe, cevi za vino, plin, podložki z ovate

HIGIJENSKI :: PREDMETI Prodaja in poprava gumijskih čevljev.

Federico Steindler, Acquadotto 12.

Oglase, poslana, osmrtnice, male oglase zahvale in v obče kakoršnokoli vrste oglasov sprejme „Inseratni oddelek“ v ul. Giorgio Galatti št. 20 (Narodni dom) polunadstropje, levo. — Urad je odprt od 9. do 12. dop. in od 3. do 7. zvečer.

TOVARNA GLASOVIRJEV Pečar & Saksida v Trstu, ulica della Fornace št. 8. Prodaja, popravlja in menjuje glasovirje, pianine, harmonije, orkestrijone itd. - Uglasovanje izvrstno in točno po nizkih cenah.

Prva primorska tvornica za lesne izdelke z vodno silo tvrdke A. KRIZNIČ :: ob kolodvoru Podmelec SPREJEMA V IZVRŠITEV: vse v stavbeno mizarsko stroko spadajoče izdelke za HIŠE, VILE, SOLE, BOLNIŠNICE, CERKVE, JAVNA POSLOPIJA itd. kakor: OKNA, VRATA, PODOVE, PORTALE; popolne opreme LJUDSKIH ŠOL, ŠOLSKE KLOPI po Rettig-ovem patentu itd. Proračun in načrti brezplačno. — Zahtevajte vzorce in cene. Parketna tvornica opremljena z najnov. stroji nudi parketne desice iz hrast. in bukovega lesa. Postrežba takojšnja za vsako množino! Strugarski oddelek nudi vse v strugarsko stroko spadajoče izdelke. - JAMSTVO! Vsa dela so solidno in strokovnjaško izvedena. — Obisk strokovnjaka interesentom brezplačen.

Nova slovenska trgovina izgotovljenih oblek in blaga MARTIN SKAPIN

TRST — ulica Arcata št. 19 — TRST VELIKA IZBERA

oblek za moške in dečke, hlače, jope, platnene obleke ter raznotero perilo. Sprejemajo se naročila po mari vseh gori omenjenih predmetov. Specialiteta hlače za delavce. — Vse po konkurenčnih cenah.

Bogomil Pino

urar in zlatar

Trst, ulica Vincenza Bellini št. 13 nasproti cerkve sv. Antona novoga

Bogat izbor ur vsake vrste, kakor tudi uhano, prstanov z dijamanti in brez dijamantov, ženske veržice, zlate in srebrne za moške, vse po konkurenčnih cenah.

TRVDKA

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke

Trst, Via S. Giovanni 16, 1. TELEFON 251 Rom. II.

(zraven restavracije „Cooperativa“ ex Hacker)

Prodaja na mesečne ali tedne. obroke obleke in površnike za moške

perilo itd. po dogovornih cenah

POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v I. nad.

ODVETNIK

dr. Ferdo Černe

ima svojo pisarno

v Trstu, ulica Zonta št. 9 I. nadstropje.

Telefon 1766. Telefon 1766.

Čevljarnica „Alla Sartorella“, Trst Velika izbira vsakovrstnih čevljev za moške, ženske in otroke. — Blago izvrstno in cene zmerne.